

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 270/2021
10.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миле Ранкић, адвокат из ..., против туженог ЈП ЕПС Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, чији је пуномоћник Александар Будалић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1619/20 од 01.10.2020. године, у седници одржаној 10.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1619/20 од 01.10.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 65/19 од 11.05.2020. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 77.720,82 динара у року од осам дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова састава одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 65/19 од 11.05.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтеви тужиоца и обавезан тужени да му на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период од јануара 2016. до маја 2019. године као и на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора за период од фебруара 2016. до јула 2018. године исплати појединачно одређене износе са законском затезном каматом од датума доспелости до исплате ближе описане у том делу изреке, као и да за тужиоца на досуђене новчане износе уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 50.450,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1619/20 од 01.10.2020. године, преиначена је првостепена пресуда, тако што је тужбени захтев тужиоца одбијен у целисти као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка. Обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног парничног поступка у износу од 26.288,32 динара и одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију захтевајући трошкове његовог састава.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку - ЗПП ("Службени гласник РС", бр.72/11 ... 87/18), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време. У утуженом периоду обављао је рад тако што је сваки дан обављао рад у времену од 07 до 19 часова односно сваки други дан је радио по 12 часова, а организација рада је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан раде од 07,00 до 19,00 часова, а други дан му је пауза и тако се циклус редовно понавља. Тужени није тужиоцу увећао зараду по основу сменског рада за 8,9% на основу члана 38. став 1. тачка 4. ПКУ за ЕПС, нити му је исплатио увећану накнаду зараде за време коришћења годишњег одмора. Висина накнаде одређена је према налазу и мишљењу вештака економско-финансијске струке.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужилац радећи по напред описаном моделу остварио сменски рад и усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде по том основу, са припадајућим доприносима, као тужбени захтев за исплату на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора.

По оцени другостепеног суда, рад тужиоца није сменски рад, због чега он нема право на исплату увећане зараде по том основу, нити му је причињена штета приликом обрачуна накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора у спорном периоду, због чега је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев.

Становиште другостепеног суда није правилно.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14) прописано је да је рад у сменама организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља. Запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена (члан 63. ст. 1. и 2). Општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама (члан 108. став 4). Запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци у складу са општим актом и Уговором о раду, за време одсуствовања са рада за дане коришћења годишњег одмора (члан 114. став 1).

Посебним колективним уговором за Електропривреду Србије („Службени гласник РС“, бр. 15/15) у члану 7. став 2. тачка 2. прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада.

Имајући у виду да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12/36, Врховни касациони суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима, као и на исплату на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора. По оцени Врховног касационог суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем,

укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и право на новчану накнаду за време коришћења годишњег одмора у смислу одредбе члана 114. став 1. Закона о раду, у утуженом периоду, као и право на уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

На основу чл. 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиоцу су досуђени трошкови ревизијског поступка на основу чланова 153, 154. и 165. став 2. ЗПП, а исти се односе на трошкове за састав ревизије од стране адвоката од 12.000,00 динара, таксе на ревизију у износу од 26.288,33 динара и таксе на одлуку по ревизији од 39.432,49 динара, све одмерено према важећој АТ и ТТ. Преиначењем одлуке другостепеног суда и одбијањем жалбе, потврђена је првостепена пресуда која у себи садржи и решење о трошковима првостепеног поступка који су досуђени.

Одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова састава одговора на ревизију јер ти трошкови нису били неопходни за одлучивање о овом правном леку (члан 154. став 1. ЗПП).

Приликом израде првостепене пресуде дошло је у изреци пресуде до погрешног означавања два пута истих износа на име сменског рада за 12/2016 и 1/2017 године са каматом. Како је у питању очигледна погрешка у писању пресуде, првостепени суд ће пре достављања ревизијске одлуке извршити исправљање посебним решењем на основу члана 362. ЗПП и странкама доставити оверени препис решења.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**